

Spoštovani.

Prvi simbol slovenske narodnosti, ki je dobil barve iz grba dežele Kranjske, nam je skupaj z zahtevo po Zedinjeni Sloveniji prineslo burno leto 1848. V času 'pomladi narodov' je bila namreč v Ljubljani prvič izobešena belo-modro-rdeča slovenska zastava.

V spomin na ta dogodek obeležujemo danes **dan slovenske zastave**.

Na ta dan 7. aprila 1848 se spominjamo dejanja, ko je Lovro Toman, takrat študent prava na Dunaju in pogost udeleženec političnih aktivnosti tamkaj živečih Slovencev, s ključovalno akcijo nasprotoval nemškemu delu narodne straže, ki naj bi izobesili nemško črno-rdeče-rumeno zastavo na stolpu Ljubljanskega gradu.

Ko so za to namero izvedeli, so zavedni dunajski študentje pod Tomanovim vodstvom vkorakali v Ljubljansko gostilno, oziroma hotel Zlata zvezda, v stavbo na današnji Wolfovi ulici 8. S sabo so imeli belo-modro-rdečo zastavo, ki so jo tam tudi izobesili. S to potezo je Toman odgovoril na izobešanje nemške zastave na stolpu Ljubljanskega gradu, od koder pa naj bi jo še tisto noč odnesel vihar.

Lovro Toman pravnik, pesnik in pisatelj, se je kasneje začel ukvarjati tudi s politiko in je bil leta 1861 izbran v dunajski državni zbor Habsburške monarhije. Umrl je 15. avgusta 1870 v Rodaunu pri Dunaju, pokopan pa je v rodni Kamni Gorici.

Grboslovno in zastavoslovno društvo Heraldica Slovenica že desetletja neguje in ozavešča spomin na to dejanje in slovensko zgodovinsko zastavo, ki je luč sveta ugledala pred točno 177 leti. Njihova skrb je posvečena tudi spominskemu obeležju na pročelju te stavbe, ki nas spominja na ta dogodek.

Barve slovenske zastave izhajajo iz grba vojvodine Kranjske, ta pa iz plemiškega grba Bertolda IV. Andeškega. S tem, ko so Kranjsko sredi 14. stoletja povzdignili v vojvodino, je prišlo tudi do večje revizije oblike grba v letu 1836. O spremenjenih simbolih so bila na takratnem Kranjskem deljena mnenja. Različnost mnenj v zvezi z barvami zastave se je še bolj razvnela revolucionarnega leta 1848. Zastave v belo-modro-rdeči barvni kombinaciji (prvotno je imel kranjski grb iz leta 1463 namesto bele barve zlato barvo) so takrat spontano osvojile srca Slovencev in zavihrale po

vsej deželi. Slovenci so določili slovenske barve na podlagi barv iz grba dežele Kranjske in jih predlagali v potrditev tedanji avstrijski administraciji. Dunajska vlada je podprla večinsko voljo Kranjcev, da se uveljavi predlagana slovensko belo-modro-rdečo trobojnica.

Po **januarski diktaturi** v Kraljevini Jugoslaviji leta 1929 je bila narodna zastava prepovedana, po II. svetovni vojni pa je bila **osnova za republiško zastavo** v okviru tedanje Jugoslavije, kombinirana z rdečo zvezdo.

Slovensko državno zastavo je **24. junija 1991 določila takratna slovenska skupščina**, predhodnica današnjega Državnega zbora, s sprejetjem amandmaja C (100) k ustavi iz leta 1974 ter z njo v času tik pred slovensko osamosvojitvijo nadomestila staro republiško zastavo.

Zastava Republike Slovenije je bila **prvič javno dvignjena 26. junija 1991** na ljubljanskem Trgu republike, ob razglasitvi slovenske neodvisnosti, ko so jo na drogu dvignili častniki TO RS.

Slovenska zastava ima znano razvrstitev treh barv, pod katerimi smo se Slovenci opredelili najprej kot narod, nato pa še kot državotvorna nacija.

Poleg grba in himne je eden od pomembnih simbolov Republike Slovenije, ki označujejo pripadnost lastni domovini. To spoštovanje je izraz domoljubja oziroma ljubezni do Slovenije. **Domoljubje s seboj ne nosi nestrpnosti, temveč spoštovanje razlik med ljudmi in do drugih narodov.** Lahko imamo različne interese, hobije, želje ali ambicije, imamo pa le eno domovino.

April je mesec, ko praznujemo tudi **dan slovenske zastave**.

Cilj meseca slovenske zastave je **izboljšati zavedanje**, da imamo lahko slovensko zastavo izobešeno skozi vse leto in tudi izboljšati zavedanje o tem, da je treba z našimi simboli **ravnati spoštljivo**.

Slovenska zastava je zastava **vseh državljanov Republike Slovenije**, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.

Slovenska zastava **simbolizira izjemno enotnost**, ki je bila dosežena v postopku osamosvajanja.

Slovenska zastava **simbolizira našo samostojnost, neodvisnost in suverenost.**

Slovenska zastava simbolizira vse **vrednote**, ki smo jih zapisali **v ustavo** in za katere smo se pripravljene zavzemati.

Slovenska zastava nas **združuje, ne razdvaja.**

Slovenska zastava je zastava naše države, **ne zastava aktualne oblasti.**

*Še nekaj o **grbu**.*

Slovenija leži na stičišču alpskega, sredozemskega, panonskega in dinarskega sveta. Raznovrstnost na tako majhnem prostoru se kaže tudi v **simboliki slovenskega grba**.

Grb ima obliko ščita.

V sredini je na modri podlagi lik Triglava v beli barvi, pod njim sta dve valoviti modri črti, ki ponazarjata morje in reke, nad njim pa so v obliki navzdol obrnjenega trikotnika razporejene tri zlate šesterokrake zvezde.

Ščit ima po levi in desni strani rdečo obrobo, tako da so v njem vse tri barve, ki jih ima tudi slovenska zastava.

Spodnji del grba **simbolizira slovensko pokrajino**, ki jo obkrožajo alpski vrhovi na severozahodu, primorska pokrajina na jugu in Panonska nižina na vzhodu.

Za potrebe govora na prireditvi ob Dnevu slovenske zastave

pripravil Radovan Lipušček, prof.

Tolmin, 7.4.2025